

dolgozásra. Ennek lenyűgöző szerkezete három elem harmonikus egységéből tevődik össze. A „magasságot és mélységet” átfogó kánon az oboa és nagybőgő között, az objektivitást, hagyománytiszteletet tükröző motettikus feldolgozás a kórus szólamaiban és a h-moll mise Credo-jára utaló szüntelen mozgású continuo zenei hitvallás az „erős vár Istenről”.

A concerto-stílus jegyeit mutató második és ötödik tételben a harcos karakterű szólamok közepette felhangzó koráldallam stábiltsága hirdeti: a feltámadt Krisztus mindenek ura.

A weimari stílusban írt recitativo-ariosok nemcsak egy-egy szó zenei megjelenítésével prédikálnak, hanem a részek arányával húzzák alá a legfontosabb gondolatot: míg a 3. tétel tizenkét és fél ütemes első részében 14 sornyi szöveg hangzik el, a második, hasonló terjedelmű arioso rész egy szövegsorban ezt vési a hallgató szívébe: „...hogya Krisztus Lelke veled szilárd szövetséget kössön”.

A bachi gondolkodás legbelsőbb szobájába a negyedik tétel vezet, melynek imádságos hangvételében a legegységibb hang a gyülekezet közösségének megtartó erejével kapcsolódik össze.

A nagyszabású kantátát egyszerű korálletét zárja.

Kamp Salamon szavaiból a mű mély ismeretén túl sugárzott a bachi művészet iránti szeretet és a Lutherániával előadott Bach művekből merített széleskörű stílusismeret. A zenei idézetekkel gazdagon illusztrált előadás méltó helyszíne a Deák téri templom volt.

Finta Gergely

Bányától Bachig

Vallomás életemről

1930. december 9-én születtem a Hajdú-Bihar megyében lévő kis faluban, Tetélen. Szüleim a helyi baptista gyülekezethez tartoztak, melynek alkalmaira gyermekként szívesen kísértem el őket. Serdülő koromban itt kezdtem el énekelni a gyülekezet énekkarában. A zene szeretete ebben a közösségben vált életem részévé.

1951-ben nősültem meg, az Úristen hét gyermekkel áldott meg bennünket, akik közül hármat korán elszólított magához.

Munkalehetőség helyben alig volt, így 1958-ban én is rákényszerültem a kelet-magyarországiak kenyérére, és az ország másik részén lévő bányászvárosban, Oroszlányban kerestem és kaptam munkát. Ezután életemnek egy igen nehéz időszaka következett, távol a családtól, távol a gyülekezet testvéri közösségétől. Természetesen a zenélés lehetősége és az énekkari alkalmak is nagyon hiányoztak. Családommal a távolság miatt csak minden harmadik héten találkozhattam. Legközelebb Tatabányán volt egy kis baptista közösség, ahová a távolság miatt többnyire csak vasárnaponként tudtam átjutni.

A közösség és a zenélés hiány vitt el először 1962-ben, egy gyönyörű májusi vasárnapon a helyi evangélikus gyülekezetbe. Ekkor ismertem meg *Milán János* lelkész urat és családját, akik őszinte szeretettel fogadtak. Beszélgetésünk során a lelkész úr elmondta, hogy a bibliaórákon már több éve azért imádkoznak, hogy legyen ébredés a gyülekezetben és az ifjúság életében. Lehetőséget kaptam a rendszeres gyakorlásra és a vasárnapi istentiszteleten a kántorizálásra.

Egy vasárnap megkérdeztem az alkalmakra rendszeresen járó négy-öt fiatal, hogy volna-e kedvük énekkari munkában résztvenni. Láttam, hogy először furcsán és kétkedve fogadták az ötletemet, de ezt követően lelkesen jártak próbákra. Az évben ünnepelte a gyülekezet a templom felszentelésének 175 éves évfordulóját. Az ünnepi istentiszteleten, mely a Szentháromság utáni 15. vasárnapon volt, a kórus három kisebb feldolgozást énekelt a baptista Karénekes könyvből (*Jövel az élet vizéhez; Feltámadt hős; Óh, vezess a hús forráshoz*). Ekkor a kórus létszáma 20 fő volt.

Az énekkarral párhuzamosan elindult a rendszeres ifjúsági munka is. A próbák mellett komoly energiát igényelt újabb kórustagok felkutatása, beszerzése, mely az akkori „szocialista városban” nem volt problémamentes. Az iskolákban a közénk járó fiatalokat rendszeresen inzultálták. Kezdetben szeretetvendégségeken és a nagyünnepi istentiszteleteken énekeltünk homofon négyszólamú kórusműveket.

Közben egyre inkább rámmeheredett a kétlaki élet terhe. Tudtam, hogy ez tovább nem folytatható, ugyanakkor Isten akaratát láttam abban, ami Oroszlányban elkezdődött. Hosszú vívódás után 1963-ban családommal letelepedtünk Oroszlányban.

A szénbányáknál frontbányásztként dolgoztam. A háromműszakos, nehéz fizikai munka után igazi felüdülést jelentett nekem az Istent dicsérő zene szolgálata.

1963 szeptemberétől új lehetőséget és lendületet adott az énekkari munkában a használaton kívüli orgona újjáépítése, melyet *Trajtler Gábor* tervei alapján a Fővárosi Hangszerkészítő Vállalat Orgonaüzeme készített el. Így lehetőség nyílt olyan kórusművek előadására, melyeknél az orgona nélkülözhetetlen. Ettől kezdve minden istentiszteleten két-két kórusművet szólaltattunk meg.

Milán János lelkész jelenléte az énekkar munkáját kedvezően befolyásolta. A mai napig bennem él az a kép, ahogy a szószéki szolgálat után Lutherkabátban közénk állt és velünk együtt énekelt. Az ő személyén túl az énekkar fennmaradását, működését a gyülekezet elöljárói, presbiterei is segítették.

1964-ben a kórusnak már 42 tagja volt.

Az 1960-as évek végén *Gárdonyi Zoltán* tanár úrral személyes barátságba kerültem. Kórusunk részére több darabot írt. Rendszeresen jártam hozzá karvezetést tanulni. Ő bízott arra, hogy nagyobb lélegzetű darabok előadására is vállalkozzunk. Kamarazenekarral 1967-től, majd nagyobb zenekarral az énekkar 10 éves évfordulóján, 1972-ben mutatkoztunk be. Előadtuk J. S. Bach 79. kantátáját és *Gárdonyi Zoltán*: Az Úr dicsérete című művét, amelyet a zeneszerző jubileumi alkalmunkra írt.

Ezt követően nagy erőpróbát jelentett kórusnak és karmesternek egyaránt J. S. Bach János-passiójának betanítása és előadása. Nagy élmény és megtiszteltetés volt mindnyájunk számára élvonalbeli szólistákkal együtt fellépni (*Fülöp Attila, Mezőfi Tibor, Mohácsi Judit*). Bátorítást adott a kórusnak a jelenlevő Ugrin Gábor tanár úr vallomása, mely szerint az előadás nagy élményt jelentett a számára.

Az első előadás óta Bach János-passióját tizennyolcszor, Márk-passióját egyszer, Magnificatját négyszer, Händel Messiás c. oratóriumát négyszer, Haydn A Megváltó hét szava a keresztfán című művét háromszor, Mozart Requiemjét tizenkilencszer szólaltattuk meg. Ezen kívül több alkalommal adtunk elő Bach-kantátákat és -motettákat.

A felsorolt művek szólistái voltak: *Fülöp Attila, Prevoz János, Mohácsi Judit, Bokor Jutta, Farkas Éva, Mezőfi Tibor, Edelényi Szabó Zsuzsa, Fülöp Zsuzsa, Bogdány Anna, Basky István* és *Korpás Ferenc*.

Az ének- és zenekari koncertek mellett minden év júliusában orgonahangversenyt is tartottunk neves művészek közreműködésével. Fellépett többek között *Trajtler Gábor, Peskó György, Beharka Pál, Sulyok Imre, Zászkaliczky Tamás, Tódy Éva, Kistétényi Melinda, Kasznár József* és *Tóka Szabolcs*. Milán János lelkész úr nyugállományba vonulása után a gyülekezet lelkésze *Asbóth László* lett, aki családjával együtt bekapcsolódott az énekkari munkába. Ő maga nem volt tagja a kórusnak, de mindig szívügyének tekintette az énekkari szolgálatot. Az együttesünk életében kiemelkedő esemény volt a Budapesten megrendezett Nemzetközi Himnológiai Kongresszuson és a Lutheránus Világszövetség Nagygyűlésén végzett szolgálatunk. Felemelő érzés volt több énekkarral együtt dicsérni Jézusunk szent nevét.

A helyi koncerteken kívül több városban és faluban is szolgáltunk. Többek között Budapesten, Győrött, Kőszegen, Székesfehérváron, Kiskőrösön, Békéscsabán, Pápán, Tatán, Tatabányán és Balatonfüreden. Nagy megtiszteltetés volt számunkra, hogy *Trajtler Gábor* felkérésére és javaslatára az evangélikus egyházi félórához a Magyar Rádió felvételt készített az énekkarról.

1985-ben kaptunk először külföldi meghívást a Plochingeni Evangélikus Gyülekezettől és fúvószenekarától. Ezt több koncertkörút követte, melyek során eljutottunk Aalenbe, felléptünk a zenei fesztiváljairól híres alpersbach-i dómban is. A plochingeni fúvószenekar és az énekkarunk között azóta igaz testvéri, baráti kapcsolat alakult ki.

Néhányszor felkerestük a szomszédos Burgenland magyar településeit is. Külföldi útjaink során külön hangsúlyt fektettünk arra, hogy minél több kortárs magyar zeneszerző művét megszólaltassuk.

Bemutattuk *Kodály Zoltán* szinte minden jelentős egyházi kórusművét és *Bárdos Lajos, Halmos László, Sulyok Imre, Szokolay Sándor* több darabját.

Hálás vagyok Istennek, hogy 33 éve az énekkar szolgálatába állított. Oroszlányi koncertjeink a város életében is jelentős eseménnyé nőttek ki magukat. Szolgálatomat az Oroszlányi Önkormányzat 1996-ban „Oroszlány Városért” kitüntetéssel ismerte el.

Minden munka és szolgálat véget ér egyszer. 1995. májusban egy pápai koncert után Isten egy olyan betegséggel látogatott meg, ami miatt ezt a szolgálatot be kellett fejeznem. Istennek legyen hála, hogy Ő nemcsak lezár egy utat, hanem újat is nyit. Így volt ez most is. Hálásan köszöntem meg Uramnak, hogy éppen Gizella lányomat, *Milán Zoltánnét* állította be helyettem ebbe a szolgálatba.

Nyugodt lélekkel figyelem és segítem munkáját, mert tudom, hogy a szakmai felkészültségen túl a szolgálatát a Jézustól kapott hit járja át.

Soli Deo Gloria. Mindenért egyedül Istené a dicsőség.

Nagy Dániel

Születésnap beszélgetés Sulyok Imrével

Sulyok Imre bácsiról lapunk hasábjain is megemlékeztünk, nemrég pedig a „Muzsika” méltatta újonnan megjelent CD-jét.

Március harmincadikán ünnepelte nyolcvanötödik születésnapját. Most arról faggattam, miként emlékszik vissza ennyi év távlatából pályafutásának kezdeteire.

— *Mindig muzsikusszeretett volna lenni?*

— Először zongorázni tanultam, nem nagyon lelkesedtem érte. Sírva könnyögtem, hadd hagyjam abba. Nagyon jó tanáraink voltak, az ún. akusztikus iskola képviselői, Kovács Sándor tanítványai. Ötödiktől kezdve már összhangzatant is tanultam Laurisin Miklósnál. Ettől kezdve kezdett el komolyan érdekelni a zene, de egyrészt nem voltam benne biztos, hogy alkalmas vagyok-e rá, másrészt a szüleim is aggodalmaskodtak. Érettségi után rögtön bevonultam katonának. Mikor leszereltem, elmentem Laurisin tanár úrhoz. Kértem, mondja meg őszintén: van-e elég tehetségem. Erre két és fél órán keresztül ecsetelte nekem a szakma nehézségeit. A végén azt mondta: „Na, fiam, ha még ezután is kedved van, menj, és jelentkezzél a főiskolára.” Jelentkeztem.

— *Milyen szakot választott?*

— Én tulajdonképpen karmester szerettem volna lenni, de ilyen szak nem létezett. Zeneszerzést kellett végezni és utolsó évben volt karnagyképző gyakorlat. Kodály, Siklós, Molnár Antal és Weiner Leó felvételiztettek. Kodály osztályába kerültem Pongrácz Zoltánnal, Somogyi Lászlóval együtt.

— *Mit jelentett Kodály növendékének lenni?*

— Óriási dolog volt. Meg is írtam vele kapcsolatos emlékeimet az „Így láttuk Kodályt” 3. kiadásában.

— *Rajta kívül volt-e még hasonlóan nagy hatású tanára?*

— Igen. Sokat köszönhetek Ádám Jenőnek és Harmath Artúrnak is.

— *Hogy került kapcsolatba az orgonával?*

— Mikor 1935-ben befejeztem a zeneszerzést el akartam helyezkedni. Zongora szakon is továbbmehettem volna, de az egyetlen ember, akitől tanulni akartam, Bartók, akkor hagyta abba a tanítást. A Középiszkolai Énektanárképzőre jelentkeztem. Itt a hegedű és a zongora mellett az orgona is kötelező tárgy volt,